

його безпечним — своєрідною фортецею; сімейні традиції та ритуали — усе це вказує на характери, інтереси, культуру мешканців дому, його господарів. Пояснюючи це, педагог має підвести дітей до думки, що хоча стіни, вікна, меблі чи інші речі, що містять дім, мають важливе значення, але не вони, а саме люди та їхні взаємини роблять житло домом.

Поступово діти усвідомлять, що дім для людини, а тим паче батьківський дім — надійний причал. Тому, як не штормило б у нашому житті, завжди незрівнянно легше тим, у кого він є, кому є куди повертатися щодня, зокрема з далеких мандрів. Дім — це фортеця, міць, прихисток, затишок, сімейне вогнище, осередок тепла й любові. Звісно, розуміння цього настане не одразу, проте варто з чогось почати.

Додаток

Орієнтовний зміст організації діяльності дітей під час реалізації проєкту «Мій дім»

Для дітей старшого дошкільного віку

День 1. Що ми називаємо домом?

Ідея: усім і кожному потрібен дім для життя, захисту від холоду та небезпеки, затишку в єдності зі своїми близькими. Існують різні домівки, проте усі їх називають одним словом — дім.

СПІЛЬНЕ КОЛО

Інтегроване заняття «Ось що таке дім»

Орієнтовний зміст:

Вправа на включення «Покажи дім». Діти слухають вірш і виконують рухи на вибір вихователя:

Ось трикутник, квадратик —
Вийшла невеличка хатка.
В ній уся наша сім'я:

Тато, мама, брат і я.
Квітка ось на підвіконні,
Чайний столик на балконі.
Поряд з хаткою — гараж,
А ще — кіт і песик наш.

Після прослуховування вірша вихователь пропонує дітям у парах намалювати дім, який вони зображували рухами. Запитання для обговорення: Без чого не може існувати дім? (*Без стін, даху, вікна, столика тощо.*) Чому?

Вправа «Типи домівок». Вихователь демонструє зображення різних домівок, як-от: юрта, хата, хмарочос, будинок на палях, китайська пагода. Відтак разом із дітьми називає їх і пропонує порівняти ці домівки між собою та зі своїм домом.

Продовження Додатка

Дидактична вправа «З'єднай зображення будинку з назвою». Вихователь пропонує дітям з'єднати зображення домівок із відповідними словами-назвами — «пагода», «юрта», «хата», «хмарочос», «бунгало». Відтак розміщує картки зі словами на робочій стіні навколо слова «дім». Пропонує дітям поміркувати, що спільного між усіма цими будівлями.

Творча діяльність «Будуємо дім». Вихователь пропонує дітям побудувати дім із різних за властивостями матеріалів. Педагог обирає їх сам або пропонує зробити це дітям — за певною ознакою (м'який, червоний, жорсткий тощо) або за певний проміжок часу, приміром 1 хв. Перед початком роботи діти домовляються, який дім вони будуватимуть, у який спосіб, і хто що буде робити.

СПРАВИ ДНЯ

Читання вірша Анатолія Бортняка «Де ти живеш?». Обговорення: Чому відповіді дівчинки були незрозумілими? Вихователь пропонує дітям повправлятися в називанні своєї адреси, примітних місць навколо свого дому. Відтак пропонує об'єднатися в пари та схематично зобразити свій дім, пояснити партнеру, як до нього дістатися від дитячого садка.

Чарівна карта. Кожна дитина отримує схему приміщення або майданчика та картки із зображеннями предметів (якщо діти вміють читати, це можуть бути слова). Діти мають знайти задані предмети й позначити на карті їх місцезнаходження. Якщо предметів кілька (наприклад, на картці зображено вікно, а на схемі приміщення їх — три), то можна запропонувати дітям їх порахувати.

День 2. Домівки бувають різними

Iдея: домівки бувають різними залежно від того, хто в них мешкає, адже кожен намагається зробити свій дім зручним.

СПІЛЬНЕ КОЛО

Інтегроване заняття «Які бувають домівки?»

Орієнтовний зміст:

Вправа на включення «Так — ні». Вихователь називає твердження, а діти погоджуються або не погоджуються з ним, пояснюють свою думку. *Орієнтовні твердження:* Дім — це місце, де я живу. Дім — це місце, де завжди тепло. Дім — це схованка від холоду й небезпеки. Дім буває лише одноповерховим. Дім — це затишне місце, де я живу з близькими людьми. Кожному потрібна домівка. В одному домі можуть жити люди й тварини. У дуплі можуть мешкати лише білки.

Розглядання ілюстрацій з коментуванням. Вихователь із дітьми розглядають ілюстрації з енциклопедій або слайди мультимедійної презентації із зображенням різних видів житла. Наприклад: бунгало, юрта, фазенда, ранчо, традиційна українська хата, сучасний будинок тощо. Відтак пояснюють взаємозв'язок між умовами життя та особливостями житла людини.

Малювання в повітрі. Діти об'єднуються в пари. Партнери з'єднують долоньки та «малюють» ними в повітрі різні типи будинків: хату, юрту, хмарочос.

Цікавинки про українські домівки. Вихователь демонструє ілюстрації традиційних українських будинків, характерних для різних регіонів, та наводить цікаві факти про них, наприклад:

- у карпатських будинках на вхідних дверях малювали дерево роду, на якому гілочками з листочками барвінку позначали жінок і дівчат, а із зірочками — чоловіків і хлопців;
- на Поліссі, у болотистій місцевості, хати будували на «штандарях» — стовпах заввишки від 0,5 до 1 м;
- стеля української хати трималася на товстій балці («сволоку», «трагарі»), яку прикрашали різьбою й розписом; також на сволок наносили відомості про те, хто й коли звів будівлю.

Творче завдання «Казкове житло». Діти пригадують, які будинки трапляються в казках. Наприклад: будинок на курячих ніжках, хатинка крижана та луб'яна, рукавичка, будиночки трьох поросят, палац Снігової королеви, хатинка Ведмедя, хатка Зайчика тощо. Вихователь із дітьми розглядають книжки з ілюстраціями житла згаданих персонажів. Обговорення: Як різні художники уявляють і зображають казкове житло? Чи схоже житло в казках на наше житло? Чим схоже / відрізняється?

Малювання «Казкові будиночки». Діти малюють житло для певного казкового персонажа.

СПРАВИ ДНЯ

Дидактична гра «Хто де живе?». Вихователь демонструє дітям картинку із зображенням тварин та їхніх домівок. Відтак пропонує кожному взяти одну картинку й за сигналом знайти до неї пару: мураха — мурашник, рибка — річка, ведмідь — барліг, вовк — лігво тощо. Обговорення: Чому пташці незручно жити в лігві, а вовку — в мурашнику чи гнізді?

Обговорення проблемних запитань. Вихователь пропонує дітям поміркувати: Чому курник більший від собачої будки, адже курка менша від

собаки? Хто з ким міг би жити в одному домі? Вихователь підводить до висновку: домівки різні, тому що ті, хто живуть у них, — різні, й кожному потрібен свій особливий дім.

Квест «Шукачі». Вихователь пропонує дітям об'єднатися в кілька груп і розшукати на території дитячого садка домівки іграшок, тварин тощо. Діти шукають за вказаним маршрутом або мапою приміщення із прокладеним на ній маршрутом. На цій мапі вони позначають усі знайдені домівки — гнізда, мурашники, шпаківні, дупла, ігрові будиночки тощо. Вихователь встановлює правила: знайти домівки за визначений час, знайти лише домівки птахів, комах тощо. Обговорення: Чому необхідно дбайливо ставитися до будинків тварин? Чому не можна пошкоджувати їхні житла?

День 3. Дім і житло — одне й те саме?

Ідея: кожен дім — це споруда. Більшість споруд — це будівлі. Проте не кожна будівля — це чийсь дім, тобто слугує для житла.

СПІЛЬНЕ КОЛО

Інтегроване заняття «Будуємо дім»

Орієнтовний зміст:

Вправа на включення «Будуємо дім». Вихователь пропонує дітям об'єднатися у пари й зобразити хатку; у четвірки — й за допомогою гімнастичних палиць зобразити одноповерховий будинок; у вісімки — й показати двоповерховий будинок.

Розглядання ілюстрацій до казки «Троє поросят». Обговорення: Чи можна назвати споруди на ілюстраціях словами «дім», «будівля», «житло»? Із яких матеріалів будували своє житло поросята? Які матеріали не підійшли для будівництва?

Дослід. Діти разом із вихователем перевіряють на міцність різні матеріали для будівництва безпечного будинку, такі як: картон, солома, хмиз, цегла, скло.

Вправа «Закінчи речення». Вихователь починає речення та пропонує дітям закінчити його: «Коли я вдома, я почувуюся...», «Мій дім теплий, тому що...», «Найбільше я люблю, коли вдома...». Вихователь підводить дітей до висновку про те, що будинок стає домом, лише коли в ньому живе любов членів родини до оселі й одне до одного.

Творча гра «Новий дім». Із великої коробки, як-от з-під взуття тощо, діти створюють дім. Із залишкових матеріалів (коробки з-під мила, пасти, крему, ковпачки з миючих засобів тощо) виготовляють меблі, із шматочків тканини — скатертини, фіранки тощо. Відтак використовують цей дім під час сюжетно-рольових ігор.

СПРАВИ ДНЯ

Логіко-математична гра «Місто». Вихователь пропонує дітям створити математичне місто, у якому мешкатимуть геометричні фігури. Діти обирають один зі способів групування будинків: за кольором, за розміром — вулиці великих, маленьких і середніх фігур; за формою — квадратна, кругла, трикутна, прямокутна вулиця. На будинки наклеюють папірці з номерами й відповідно до них розміщують будинки на вулицях. Відтак розселяють мешканців. Можна за допомогою символів намалювати «адресу» певного будинку. Наприклад, круглий червоний маленький будинок, аби мешканці міста могли ходити одне до одного в гості.

Обговорення асоціативної карти «Дім і житло»: Які із зображених споруд є житлом? Чи можна дитячий садок назвати житлом? Оберіть картинки із зображеннями споруд, що не є житлом. Чи може в одній будівлі бути розміщене житло й щось інше? Які це будівлі? (*Житловий дім, у якому на першому поверсі — магазин, кафе, аптека, банк, ремонтна майстерня тощо.*) Хто з вас живе в такому будинку? Діти позначають на карті зображення житла й нежитлових споруд.

День 4. Інтер'єр дому

Ідея: наші домівки по-різному облаштовані, прикрашені, тобто в кожному будинку — свій інтер'єр.

СПІЛЬНЕ КОЛО

Інтегроване заняття «Дім має бути затишним»

Орієнтовний зміст:

Вправа на включення. Діти називають, які предмети в кімнаті мають колір суму, радості; які предмети прикрашають цю кімнату, їхнє житло.

Полілог: Навіщо люди прикрашають свої будинки? Про які риси характеру господаря може свідчити оформлення його дому?

Перегляд слайдів із зображенням українських хат. Обговорення: Що зображене на слайдах? Як ви визначили, що це — українська хата? Чим вона відрізняється від решти будинків? Що вам подобається в ній? Що хотіли б змінити?

Гра «Як було — як стало». Вихователь називає предмети, якими користувалися люди в давнину, а діти по черзі називають сучасні аналоги цих предметів (піч — радіатор, скриня — шафа, горщик — каструля тощо). Щоб гра була цікавішою, можна кидати одне одному м'яч.

Гра «Дизайнери». Вихователь пропонує перетворити купу картонних коробок у справжню домівку. Діти самостійно вирішують, що це буде — двоповерхова чи багаторівнева будівля, багатокімнатна квартира або дім-студія з відкритим простором тощо. Коли будівля готова, вихователь із дітьми обговорюють: Які приміщення необхідні для кожного члена родини? А для комфортного перебування всіх у домі? (*Кухня, вітальня, ванна кімната, туалет тощо.*) Як можна прикрасити стіни? (*Наклеїти шпалери, намалювати малюнки тощо.*) Що головне: щоб у домі було комфортно й затишно чи гарно, як у музеї, але не затишно?

СПРАВИ ДНЯ

Дидактична вправа «Чия кімната?». Вихователь демонструє дітям сюжетний малюнок, колаж або фото кімнати. Діти визначають, хто в ній живе — хлопчик чи дівчинка, чим цікавиться, скільки йому(їй) років, охайний(-а) чи ні тощо. Відтак діти разом вигадують цікаві історії про мешканця кімнати.

Гра «Халабуда». Діти створюють ігровий будиночок — халабуду. Вони накладають ковдрою стіл або простір між кількома стільцями. Відтак разом визначають, де буде місце для відпочинку, де для гри тощо. Обговорення: Як розташуватися, щоб усім вистачило місця й ніхто нікому не заважав? Що можна робити в халабуді?

День 5. Що таке «розумний дім»?

Ідея: у наших будинках є багато приладів і пристроїв, що полегшують життя: допомагають прибирати, прати, прасувати, готувати, ремонтувати. Дім, у якому є такі «помічники», називають розумним.

СПІЛЬНЕ КОЛО

Інтегроване заняття «Розумний дім»

Орієнтовний зміст:

Вправа на включення «Відгадай, що я роблю». Діти по черзі жестами зображають дії з по-

бутовими приладами та пристроями — нагрівають, перуть, сушать, змелюють тощо. Решта дітей вгадують цей пристрій чи прилад.

Обговорення: Який дім називають розумним? Які електричні прилади та допоміжні пристрої є у вашому домі? Чим вони корисні?

Гра на макеті «Розумний дім». Вихователь пропонує дітям розглянути макет домівки, в якій є всі необхідні ресурси: водо-, тепло- та газопостачання, електрика. Обговорення: Навіщо нам необхідні всі ці ресурси? Що було б за їх відсутності? Вихователь пропонує дітям вигадати якомога більше способів економії цих ресурсів — визначити їх «поглиначів». Відтак усі разом створюють правила «розумного» дому:

- вимикаємо світло в кімнаті, коли виходимо з неї;
- перекриваємо воду, коли йдемо з дому;
- регулюємо температуру повітря в кімнатах.

Творча діяльність. Вихователь запитує в дітей, у якому будинку вони хотіли б жити. Акцентує увагу на деталях: кольорі, формі вікон, дверей, дизайні фасаду тощо. Відтак пропонує виготовити власноруч будиночок своєї мрії зі звичайної коробки з-під соку.

СПРАВИ ДНЯ

Конструювання «Будівельники». *Варіант 1.* Діти з допомогою вихователя вигадують правила гри, приміром: кожен має картку, на якій зазначено, які та скільки деталей LEGO-конструктора слід зібрати. Відтак вигадують спільне завдання, наприклад: побудувати дім для певної людини чи сім'ї. Вихователь пропонує визначитися: кожен буде дім окремо чи всі разом — один для всієї сім'ї. Обговорення: Чи кожна людина може жити окремо від інших? У чому переваги та недоліки самостійного життя?

Варіант 2. Вихователь заздалегідь складає набори конструктора, в яких не вистачає певних деталей для повноцінної будівлі. Діти об'єднуються в групи й домовляються з іншими групами про те, щоб поділитися чи обмінятися деталями, яких бракує.

Рухлива гра «Будинок — господар — переїзд». Діти об'єднуються у трійки. Двоє беруться за руки, підіймають їх, утворюючи «будинок». Третя дитина заходить у нього, вона — господар. За командами вихователя: «Будинок!» — «будинки» міняються місцями; «Господар!» — «господарі» міняються місцями; «Переїзд» — усі міняються місцями.